

Iwona Chomiak-Orsa, Michał Flieger

Wybrane aspekty rozwoju informatycznego gmin w Polsce

Ekonomiczne Problemy Usług nr 101, 41-53

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IWONA CHOMIAK-ORSA

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

MICHAŁ FLIEGER

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

WYBRANE ASPEKTY ROZWOJU INFORMATYCZNEGO GMIN W POLSCE

Wprowadzenie

Rozwój lokalny w znacznej mierze uzależniony jest od działań, które są podejmowane przez gminy. Rozwój gospodarczy rozumiany jest jako zdolność regionu do wytwarzania wartości dodanej oraz wywierania wpływu na istotne z perspektywy rozwoju regionu zjawiska¹. W działalności operacyjnej gmin przede wszystkim ważne jest stwarzanie nowych miejsc pracy, a więc tworzenie bazy rozwoju dla społeczności. Baza ta przyczynia się do osiedlania się ludności na danym terenie. Dodatkowo, wraz z rozwojem gospodarczym wzrasta standard życia, dochód społeczny oraz możliwości wyboru dla mieszkańców – nie są oni ograniczeni do jednego miejsca i sposobu uzyskiwania dochodu². Po drugie, wzrost liczby przedsiębiorstw operujących na danym terenie powoduje

¹ D.R. Kamerschen, R.B. McKenzie, C. Nardinelli, *Ekonomia*, Fundacja Gospodarcza Solidarność, Gdańsk 1991, s. 250.

² J. Melkers, D. Bugler, B. Bozeman, *Technology Transfer and Economic Development*, w: *Theories of Local Economic Development*, red. R.D. Bingham, R. Mier, SAGE Publications, Newbury Park CA 1993, s. 233.

zwiększenie dochodów budżetowych w ramach dochodów własnych gmin, np. z podatków lokalnych. Wzrost ten przekłada się bezpośrednio na możliwości inwestycyjne, co z kolei prowadzi do zwiększenia przewagi konkurencyjnej i do kolejnego przyspieszenia rozwoju gospodarczego regionu.

Celem niniejszego artykułu jest analiza wybranych aspektów rozwoju informatycznego gmin. Oprócz przedstawienia możliwych do podjęcia działań w zakresie wykorzystania rozwiązań informatycznych w obszarze wspierania rozwoju gmin zaprezentowane zostały oceny wybranych instrumentów IT stosowanych w badanych przez autorów gminach.

1. Technologie informacyjne w operacyjnej działalności gmin

Gmina stanowi podstawową jednostkę samorządu terytorialnego³. Jej kluczowym zadaniem jest realizowanie zagadnień publicznych o znaczeniu lokalnym oraz dbałość o zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej tworzonej przez jej mieszkańców. Toteż szeroko rozumiana informatyzacja gmin powinna być traktowana nie tylko jako wdrażanie systemów informatycznych w celu usprawniania działalności urzędów gmin, ale także jako proces zastosowywania i wdrażania narzędzi teleinformatycznych do realizacji zadań własnych gminy. W większości opracowań poświęconych informatyzacji gmin główny nacisk położony jest na ocenę wdrażania rozwiązań informatycznych wspomagających funkcjonowanie urzędu gminy jako podmiotu organizacyjnego⁴. Takie podejście do wykorzystania systemów informatycznych pozwala na doskonalenie realizowanych procesów biznesowych w urzędach gmin związanych przede wszystkim z obsługą mieszkańców jako petentów⁵. Natomiast analizując działalność gminy jako jednostki samorządu terytorialnego wspierającego rozwój regionu, konieczne jest uwzględnienie szerszej perspektywy wykorzystania technologii informacyjnych w operacyjnej działalności gminy. Każda gmina

³ Art. 164, ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴ I. Chomiak-Orsa, W. Gryncewicz, *Wirtualizacja jako kierunek reinżynieringu procesów biznesowych w administracji publicznej*, w: *Technologie wiedzy w zarządzaniu publicznym*, red. J. Gołuchowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2011.

⁵ I. Chomiak-Orsa, M. Flieger, *Computerization as the Improvement of Processes in Local Governments*, w: *Business Informatics*, red. J. Korczak, H. Dudycz, M. Dyczkowski, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, Wrocław 2011.

w Polsce opracowuje i zatwierdza strategie rozwoju, które zawierają kluczowe kierunki rozwoju w podstawowych obszarach działalności. Wytyczne te najczęściej związane są z:

- rozwojem gospodarczym regionu,
- rozwojem społecznym,
- upowszechnianiem edukacji,
- doskonaleniem funkcjonowania urzędu jako instytucji świadczącej usługi,
- promowaniem regionu oraz rozwoju turystyki⁶.

W dobie rozwoju technologii teleinformatycznych powyższe działania – aby mogły być skuteczne – muszą być realizowane przy wykorzystaniu rozwiązań teleinformatycznych. Ważne jest, że coraz więcej gmin, dostosowując się do ogólnopolskiej strategii informatyzacji społeczeństwa przedstawionej w czerwcu 2005 roku przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji⁷, a następnie kontynuowanej dokumentem Ministerstwa zawierającym strategię rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013, opracowuje lokalne strategie informatyzacji gmin. W strategiach gmin jako priorytetowe przyjmuje się działania upowszechniające dostęp oraz wykorzystanie technologii informacyjnych zarówno przez mieszkańców gminy, jak i przez przedsiębiorców. Dąży się również do pełnego zainformatyzowania urzędu, który będzie mógł świadczyć usługi zdalnie.

W strategiach informatyzacji gmin na pierwszym miejscu wymienia się zazwyczaj zapewnienie mieszkańcom gminy powszechnego dostępu do internetu. W tym obszarze podstawowymi priorytetami dla informatyzacji są zazwyczaj dążenie do poprawy infrastruktury teleinformatycznej na terenie gmin, budowanie sieci dostępowej wykorzystującej nowoczesne rozwiązania informatyczne oraz wyrównywanie szans dla poszczególnych grup mieszkańców poprzez walkę z wykluczeniem cyfrowym oraz patologiami społecznymi.

Drugim niezmiernie istotnym celem rozwoju gminy, którego realizację powinna umożliwić informatyzacja, jest tworzenie przyjaznego społeczeństwu

⁶ Strategie rozwoju wybranych gmin województwa dolnośląska z powiatów ząbkowickiego, dzierzoniowskiego, kłodzkiego oraz wałbrzyskiego.

⁷ Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, *Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020*, http://www.ezdrowie.lodzkie.pl/pliki/PL-MNiI-2005-Strategia_kierunkowa_rozwoju_informatyzacji_Polski_do_roku_2013.pdf (12.12.2011).

e-urzędu oraz systemu nowoczesnego świadczenia usług dla mieszkańców. Wykorzystanie technologii informacyjnych powinno przyczynić się do realizacji takich priorytetów, jak:

- usprawnienie przepływu informacji do obywatela,
- zapewnienie możliwości załatwiania spraw pomiędzy obywatelem czy podmiotem gospodarczym a urzędem drogą elektroniczną,
- możliwość składania za pośrednictwem internetu wniosków o wydanie dokumentów,
- ułatwienie dostępu do danych medycznych i ubezpieczeniowych,
- wymiana informacji pomiędzy urzędami online⁸.

Wykorzystanie technologii informacyjnych do zdalnej obsługi mieszkańców powinno generować takie korzyści, jak:

- minimalizacja osobistej obecności interesariuszy w urzędach,
- standaryzacja procedur załatwiania spraw,
- skrócenie czasu załatwiania spraw,
- podniesienie jakości i efektywności świadczonych usług⁹.

Kolejnym kierunkiem wykorzystania technologii informacyjnych w rozwoju społeczno-gospodarczym gmin jest dążenie do poprawy współpracy z lokalnym biznesem oraz promowanie gminy wśród potencjalnych inwestorów. W tym obszarze gminy najczęściej tworzą portale internetowe zawierające wszystkie ważne dla przedsiębiorców informacje.

Kolejnym znaczącym obszarem zastosowania technologii informatycznych w rozwoju społecznym gminy jest upowszechnianie i ułatwienie dostępu do edukacji przede wszystkim poprzez promowanie form e-learningowych.

Ostatnią z wymienianych sfer działalności gminy, w której szczególną rolę odgrywa wykorzystanie technologii informacyjnych, jest tworzenie systemu i bazy informacji o charakterze promocyjnym dla gminy. Jako podstawowe priorytety wymienia się zazwyczaj w strategiach informatyzacji upowszechnianie informacji turystycznej, promowanie lokalnych specjalności, reklamowanie bazy hotelowej i agroturystycznej.

⁸ C.T Szyjko, *Internet jako środek komunikacji obywatelskiej w UE*, www.stosunki-miedzynarodowe.pl (8.06.2011).

⁹ B. Radzikowska, *Aspekty prawne oraz zasady finansowania projektu „e-PUAP”*, w: *Raport ARC Rynek i Opinia. E-PUAP*, Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, Warszawa, luty 2005; W. Chmielarz, *Stadium rozwoju systemów e-administracji w Polsce*, w: *Technologie wiedzy w zarządzaniu publicznym 2007*, red. J. Gołuchowski, A. Frąckiewicz-Wronka, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej w Katowicach”, Katowice 2008.

Wymienione powyżej obszary działalności gmin, które są uwzględniane w strategiach informatyzacji idealnie wpisują się w tworzone strategie rozwoju społeczno-gospodarczego. Gminy, dążąc do rozwoju społeczno-gospodarczego w powyższych obszarach, stosują różnorodne instrumenty mające na celu dotarcie do mieszkańców oraz zaktywizowanie ich w procesie rozwoju.

Autorzy artykułu prowadzili badania mające na celu dokonanie oceny skuteczności zastosowanych rozwiązań informatycznych przez odbiorców, do których działania powyższe były adresowane. Szczegółowe wyniki badań zostały zaprezentowane przez autorów w publikacji *Rola informatyzacji w rozwoju społeczno-gospodarczym gmin*¹⁰.

2. Wybrane instrumenty informatyczne wspomagające operacyjną działalność gmin

Działalność operacyjna gmin związana jest przede wszystkim z dążeniem do rozwoju gminy jako regionu w kilku zasadniczych płaszczyznach.

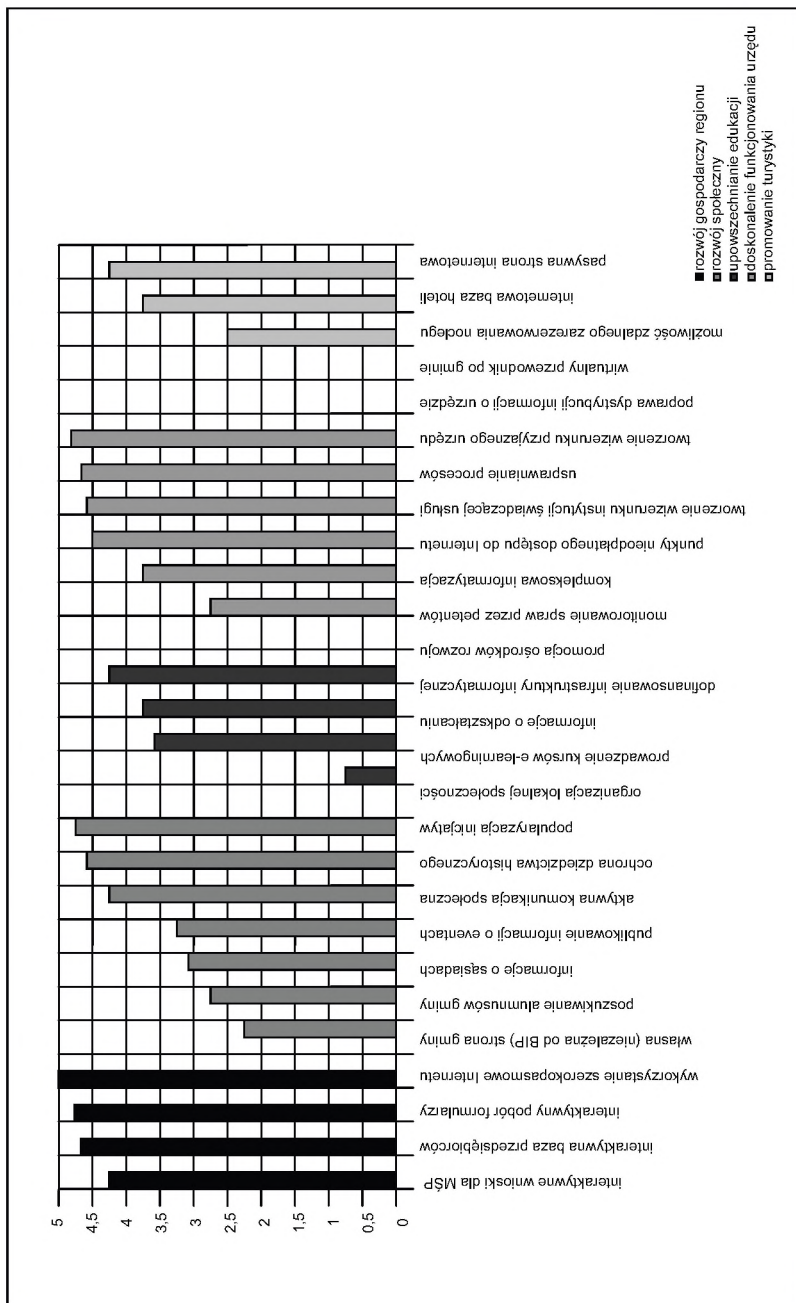
Autorzy poprzez prowadzone badania nad strategiami wybranych gmin wyspecyfikowali pięć podstawowych obszarów rozwoju, w których gminy wykorzystują technologie informatyczne w celu zwiększenia efektywności działań. Obszarami tymi są:

- rozwój gospodarczy regionu,
- rozwój społeczny,
- upowszechnianie edukacji w regionie,
- doskonalenie funkcjonowania urzędu jako instytucji świadczącej usługi,
- promowanie regionu oraz rozwoju turystyki.

W powyższych obszarach działalności operacyjnej gmin autorzy dokonali identyfikacji stosowanych kluczowych instrumentów informatycznych. Następnie przeprowadzili badania ankietowe wśród mieszkańców oraz przedsiębiorców z dwóch gmin powiatu dzierzoniowskiego.

Ogółem w okresie wrzesień–październik 2011 roku przeprowadzonych zostało 168 ankiet bezpośrednich, w których respondenci dokonali oceny wybranych i wymienionych przez autorów instrumentów informatycznych stosowanych w ich gminach.

¹⁰ I. Chomiak-Orsa, M. Flieger, *Rola informatyzacji w rozwoju społeczno-gospodarczym gmin. Wyniki badań skuteczności instrumentów IT*, w: *Systemy informatyczne w zarządzaniu*, red. J. Korczak, H. Dudycz, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, Wrocław 2011.

Rys. 1. Wybrane instrumenty informatyczne stosowane w pięciu podstawowych obszarach operacyjnych działalności gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Respondenci oceniali każdy z instrumentów w skali 0–5, gdzie „0” oznaczało całkowity brak stosowania wymienionego instrumentu przez gminę, natomiast „5” – że narzędzie to jest w pełni stosowane, a respondent uważa, że możliwości, jakie daje to narzędzie, są na tę chwilę całkowicie wystarczające. Brak odpowiedzi wynikający z niewiedzy respondenta nie był brany pod uwagę do ustalania średniej oceny wytypowanych instrumentów informatycznych. Uzyskane średnie wyniki zostały zaprezentowane na rysunku 1.

Z zaprezentowanych na rysunku wyników badań wynika, że mieszkańcy gmin powiatu dzierzoniowskiego stosunkowo dobrze oceniają stopień stosowania instrumentów informatycznych w wybranych obszarach rozwoju społeczno-gospodarczego. Najlepiej oceniane były przez respondentów instrumenty związane z działaniem domowych stron urzędów gmin. Na stronach tych pozytywnie zostały ocenione instrumenty mające informować mieszkańców o funkcjonowaniu urzędu jako instytucji świadczącej usługi, jak również zawierające podstawowe informacje dla przedsiębiorców. Według respondentów gmina powinna zwiększyć wykorzystanie technologii informacyjnych w celu promowania regionu i rozwoju turystyki, jak również powinny zostać rozwinięte zastosowania informatyki w zakresie rozwoju społecznego oraz upowszechniania edukacji.

3. Kluczowe bariery wdrażania rozwiązań informatycznych w działalności gmin

Przyczyny barier rozwoju e-administracji, jak również możliwości ich niwelowania są tematem licznych rozmów i spotkań zarówno pracowników lokalnych organów samorządowych, jak i organów naczelnych. W ramach programu e-VITA III 5 kwietnia 2011 roku odbyła się już szósta debata dotycząca oceny stopnia oraz perspektyw rozwoju elektronicznej administracji w Polsce¹¹.

Wymieniane problemy i bariery można podzielić na trzy zasadnicze grupy: bariery natury legislacyjnej, organizacyjno-finansowe, społeczno-kulturowe.

Podstawową barierą w obszarze prawnym jest brak jednolitej interpretacji przepisów przez poszczególne urzędy. Trudność ta wynika z jednej strony

¹¹ A. Baranowska-Skima, *E-administracja w Polsce: perspektywy rozwoju*, eGospodarka.pl (3.05.2011).

z nieostrych sformułowań, które są nieadekwatne do specyfiki elektronicznej wymiany danych. Z drugiej strony poziom z informatyzowania urzędów w obrębie kraju jest różny, co przyczynia się do konieczności modyfikacji procedur komunikacyjnych. Drugim bardzo ważnym problemem w obszarze ustawodawczym jest konieczność wprowadzenia jednolitych zasad dotyczących stosowania podpisu elektronicznego. W prawie wspólnotowym definicja i skutki prawne podpisu elektronicznego uregulowane są Dyrektywą nr 1999/93/EC o wspólnotowej infrastrukturze podpisów elektronicznych. Dyrektywa ta definiuje podpis elektroniczny jako „dane w formie elektronicznej, które są przyłączone lub w logiczny sposób powiązane z innymi danymi elektronicznymi i które służą jako metoda uwierzytelniania”¹². Natomiast „zaawansowany podpis elektroniczny” oznacza „podpis elektroniczny, który spełnia następujące wymogi:

- a) jest w sposób unikalny powiązany z sygnatariuszem;
- b) pozwala na identyfikację sygnatariusza;
- c) jest tworzony przy użyciu środków, które sygnatariusz może utrzymywać pod własną kontrolą;
- d) jest powiązany z danymi, do których się odnosi, w taki sposób, że każda kolejna zmiana tych danych jest możliwa do wykrycia”¹³.

Tak przyjęta w Dyrektywie definicja pozwala na pewną dowolność w interpretacji oraz przyczyniła się do wykreowania i używania w praktyce następujących rodzajów podpisu elektronicznego:

1. Podpis elektroniczny – czyli graficzny zapis autentycznego podpisu, będący deklaracją i potwierdzeniem tożsamości autora. Może być przesłany jako podpis pod e-mailem lub zeskanowany podpis odręczny wklejony w dokument PDF.
2. Zaawansowany (bezpieczny) podpis elektroniczny – jest to podpis, który za pomocą odpowiednich środków technicznych (kryptograficznych) jest jednoznacznie i w sposób trudny do sfalszowania związany z dokumentem oraz autorem. Kategoria ta odnosi się do większości systemów tradycyjnie nazywanych podpisem elektronicznym i wykorzystujących różne algorytmy kryptograficzne dla zapewnienia bezpieczeństwa.

¹² Dyrektywa 1999/93/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 grudnia 1999 r., http://www.kig.pl/assets/upload/e-gospodarka/Dyrektywa_UE_1999.pdf, s. 7.

¹³ *Ibidem*, s. 7.

3. Kwalifikowany podpis elektroniczny – zaawansowana forma podpisu, która jest możliwa tylko przez wykorzystanie certyfikatu kwalifikowanego oraz przy użyciu bezpiecznego urządzenia do składania podpisu (SSCD)¹⁴.

Podstawową barierą w tym obszarze jest to, że dla większości interesariuszy nie jest jasne, którego podpisu mogą użyć w danej sytuacji. Ponadto stosowanie podpisu kwalifikowanego nie jest bezpłatne.

W obszarze organizacyjno-finansowym jako podstawowe bariery rozwoju e-administracji wymienione w debacie zostały takie problemy, jak:

- a) wymagana w praktyce konieczność załączania licznych dokumentów i zaświadczeń w formie tradycyjnej – stosowana mimo zawartego w art. 220 kpa zakazu żądania dodatkowych zaświadczeń, które powinny być znane organowi z urzędu lub możliwe do ustalenia na podstawie posiadanej ewidencji;
- b) obciążanie obywateli koniecznością znajomości skomplikowanych procedur związanych z wypełnianiem i przesyłaniem dokumentów w formie elektronicznej – brak czytelnych formularzy, które mogłyby być wypełniane za pomocą kreatorów;
- c) tendencja do przenoszenia biurokracji papierowej na biurokrację elektroniczną, czyli wdrażanie rozwiązań elektronicznych nie powoduje upraszczania procedur, ale je wydłuża;
- d) brak rozwiązań organizacyjnoformalnych pozwalających na swobodną komunikację między urzędami – powoduje to wielokrotne wprowadzanie i pozyskiwanie tych samych danych, co w efekcie podnosi koszty funkcjonowania urzędów;
- e) niepełne rejestry źródłowe oraz brak standaryzacji zapisów cyfrowych w tych rejestrach – w większości urzędów dominuje archiwizacja tradycyjna, a tylko w nieznacznym zakresie prowadzone są rejestry cyfrowe, które stanowiłyby podstawę do tworzenia cyfrowych baz dokumentów;
- f) bariery związane z infrastrukturą oraz z dostępnością internetu na terenach wiejskich – konieczność tworzenia przyjaznej infrastruktury

¹⁴ R. Podpłóński, P. Popis, *Podpis elektroniczny*, Difin, Warszawa 2004.

w celu minimalizowania efektu wykluczenia cyfrowego¹⁵ zwłaszcza dla ludności terenów wiejskich.

Mimo niedogodności zarówno legislacyjnych, jak i finansowo-organizacyjnych, w przeprowadzonej debacie jako największe bariery wdrażania e-administracji uznane zostały problemy związane ze sferą społeczno-kulturową¹⁶. W tym obszarze jako podstawowe bariery rozwoju e-administracji zostały wymienione:

- a) brak umiejętności, niewystarczający poziom wiedzy oraz świadomości społecznej – zarówno po stronie urzędników, jak i petentów urzędów;
- b) brak uświadomionej potrzeby wdrażania rozwiązań e-administracji – rozwój elektronicznej komunikacji ma przyczynić się przede wszystkim do podniesienia jakości życia mieszkańców;
- c) niska kultura pracy z dokumentami cyfrowymi – mała liczba wdrożonych formularzy i dokumentów w formie elektronicznej powoduje, że pracownicy urzędów mimo przeszkolenia zapominają, jak elektronicznie realizować procedury, a przez to udzielają mieszkańcom niekompetentnych wskazówek, jak obsługiwać e-formularze;
- d) niski poziom kompetencji menadżerskich w obszarze wykształcenia informatycznego w samorządach, zwłaszcza na poziomie gmin, przy równoczesnym braku wiedzy menadżerskiej wśród zatrudnionych w urzędach informatyków;
- e) nieczytelne strony internetowe urzędów, nieergonomiczne systemy obsługi, skomplikowane formularze i procedury ich wypełniania zwiększają niechęć obywateli do korzystania z elektronicznej komunikacji¹⁷.

Podsumowując debatę dotyczącą barier rozwoju e-administracji, dyskutanci podkreślali znaczenie harmonizacji działań administracji centralnej z jednostkami samorządu terytorialnego. Postęp komunikacji elektronicznej między urzędami a obywatelami jest możliwy tylko poprzez zarówno integrację zasobów finansowych, ludzkich, jak i standaryzację przepływu danych.

¹⁵ *Aktualne problemy i wydarzenia*, badanie CBOS, kwiecień 2010.

¹⁶ *Rozwój elektronicznej administracji w Polsce. Bariery, rekomendacje. Raport z debaty*, Fundacja Wspomagania Wsi, Mazowieckie Stowarzyszenie Gmin na rzecz Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Warszawa, kwiecień 2011, www.witrynowiejska.org.pl (20.07.2011).

¹⁷ A. Baranowska-Skima, *op.cit.*

Uwagi końcowe

Rozwój społeczno-gospodarczy gminy jest jednym z priorytetowych zadań współczesnych samorządów. Wraz ze wspieraniem rozwoju gminy dokonują jednocześnie szeregu działań związanych z szeroko pojętą informatyzacją, obejmującą wszystkie aspekty funkcjonowania samorządów. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że działania związane z informatyzacją stanowią jednocześnie instrumentarium wspierania rozwoju lokalnego. Jednak, biorąc pod uwagę, że są one związane zwykle ze znacznymi nakładami finansowo-organizacyjnymi, ważne jest określenie wpływu poszczególnych działań na ten rozwój. Przeprowadzone badania pozwoliły na zweryfikowanie skuteczności działań z obszaru IT w gminach pod kątem ich przydatności w procesie stymulowania rozwoju.

Przeprowadzone badania potwierdziły, że w celu wspierania rozwoju gmina ma do dyspozycji szereg instrumentów, także z sektora IT. Instrumenty te można podzielić ze względu na obszary oddziaływania na instrumenty wspierające rozwój gospodarczy, rozwój społeczny, upowszechnienie edukacji, doskonalenie funkcjonowania urzędu jako instytucji świadczącej usługi oraz promowanie rozwoju i turystyki. W każdej z tych grup znajduje się szereg działań szczegółowych, które gminy mogą wykorzystać. Należy jednak podkreślić, że badania ujawniły znaczne zróżnicowanie poziomu skuteczności dostępnych instrumentów, co w perspektywie ograniczonych zasobów oznacza konieczność dokonywania przez gminy wyboru pewnego spójnego zestawu stosowanych instrumentów. Instrumenty te wspierają się na zasadzie synergii i są w stosunku do siebie komplementarne.

Do najskuteczniejszych instrumentów zaliczyć należy posiadanie interaktywnej strony WWW, na której znajdują się najistotniejsze dla mieszkańców oraz przedsiębiorców informacje, stworzenie portalu wymiany informacji pozwalającego na integrację społeczności lokalnej, promocję ośrodków rozwoju społecznego na terenie gminy, dostępność urzędu gminy jako jednostki świadczącej usługi publiczne oraz informacje na stronie WWW dotyczące najważniejszych atrakcji na terenie gminy.

Wyniki przeprowadzonych badań pozwalają na stworzenie hierarchii działań, które gmina powinna podejmować w obszarze wspierania rozwoju instrumentami IT. W związku z tym należy podkreślić przydatność powyższych wskazań dla praktyki zarządzania gminami w Polsce. Poprawnie dobrane in-

strumenty mogą skutkować przyspieszeniem rozwoju i osiągnięciem przewagi konkurencyjnej przez gminy.

Literatura

Aktualne problemy i wydarzenia, badanie CBOS, kwiecień 2010.

Art. 164, ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Baranowska-Skima A., *E-administracja w Polsce: perspektywy rozwoju*, eGospodarka.pl (3.05.2011).

Chmielarz W., *Stadium rozwoju systemów e-administracji w Polsce*, w: *Technologie wiedzy w zarządzaniu publicznym 2007*, red. J. Gołuchowski, A. Frąckiewicz-Wronka, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej w Katowicach”, Katowice 2008.

Chomiak-Orsa I., Flieger M., *Computerization as the Improvement of Processes in Local Governments*, w: *Business Informatics*, red. J. Korczak, H. Dudycz, M. Dyczkowski, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, Wrocław 2011.

Chomiak-Orsa I., Flieger M., *Rola informatyzacji w rozwoju społeczno-gospodarczym gmin. Wyniki badań skuteczności instrumentów IT*, w: *Systemy informatyczne w zarządzaniu*, red. J. Korczak, H. Dudycz, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, Wrocław 2011.

Chomiak-Orsa I., Gryniewicz W., *Wirtualizacja jako kierunek reinżynieringu procesów biznesowych w administracji publicznej*, w: *Technologie wiedzy w zarządzaniu publicznym*, red. J. Gołuchowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2011.

Dyrektywa 1999/93/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 grudnia 1999 r., http://www.kig.pl/assets/upload/e-gospodarka/Dyrektywa_UE_1999.pdf.

Kamerschen D.R., McKenzie R.B, Nardinelli C., *Ekonomia*, Fundacja Gospodarcza Solidarność, Gdańsk 1991.

Melkers J., Bugler D., Bozeman B., *Technology Transfer and Economic Development*, w: *Theories of Local Economic Development*, red. R.D. Bingham, R. Mier, SAGE Publications, Newbury Park CA 1993.

Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, *Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020*, http://www.ezdrowie.lodzkie.pl/pliki/PL-MNiI-2005-Strategia_kierunkowa_rozwoju_informatyzacji_Polski_do_roku_2013.pdf (12.12.2011).

- Podpłóński R., Popis P., *Podpis elektroniczny*, Difin, Warszawa 2004.
- Radzikowska B., *Aspekty prawne oraz zasady finansowania projektu „e-PUAP”*, w: *Raport ARC Rynek i Opinia. E-PUAP*, Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, Warszawa, luty 2005.
- Rozwój elektronicznej administracji w Polsce. Bariery, rekomendacje. Raport z debaty*, Fundacja Wspomagania Wsi, Mazowieckie Stowarzyszenie Gmin na rzecz Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Warszawa, kwiecień 2011, www.witrynawiejska.org.pl (20.07.2011).
- Szyjko C.T., *Internet jako środek komunikacji obywatelskiej w UE*, www.stosunki-miedzynarodowe.pl (8.06.2011).

PACKAGE ERP SYSTEMS AS A MARKETING PRODUCT IN THE EVALUATION OF CONTROL INSTRUMENTS

Summary

Package ERP Systems represent a specific solution, because they contain a set of standard functions, allowing for comprehensive support of basic economic processes taking place in the enterprises. Nevertheless, their adaptation to the specifics of an enterprise requires configuration process or modification the variable parameters of software. The proper conduct of this process is primarily determined by identification of the business processes taking place in the company and their restructuring in the terms of how best to apply the software. These activities are linked together with training users in the process of implementation. Discussed above specifics of ERP packages affect the particular structure of the market and the product itself. In the article authors will recognize how the concept of package IS can be relate to this marketing knowledge and how package IS assessed by controlling instruments.

Translated by Iwona Chomiak-Orsa